

Productiviteit van overheidsbeleid

Samenvatting productiviteitstrends in de
Nederlandse justitie en veiligheid, 1980-2018

Jos L.T. Blank en Alex A.S. van Heezik
Stichting Instituut Publieke Sector Efficiëntie Studies

Delft, april 2021

Productiviteit van overheidsbeleid

Samenvatting productiviteitstrends in de Nederlandse
justitie en veiligheid, 1980-2018

Jos L.T. Blank en Alex A.S. van Heezik

Dankbetuiging

Graag willen wij Dr. Lex Cachet en Dr. Frank van Tulder bedanken voor hun waardevolle commentaar op eerdere versies van deze samenvatting. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de inhoud ligt geheel bij de auteurs.

Colofon

Vormgeving en lay-out

Hollands Lof en Orange pepper

Omslagfoto

Werkplek in een van de regionale cameratoezichtcentrales van de Nationale Politie in Nederland.

Datum: 19 juli 2017

Fotograaf: Sanderflight

Licentie: [Creative Commons](#)

URL: <https://images.app.goo.gl/hjJQMc3HgmtTbUj86>

Uitgave

Stichting IPSE Studies

ISBN/EAN

978-90-830653-3-5

IPSE Studies

E: info@ipsestudies.nl

W: www.ipsestudies.nl

© 2021 Stichting Instituut Publieke Sector Efficiëntie Studies. Alle rechten voorbehouden. Citeren uit deze publicatie is toegestaan onder vermelding van de bron. Bestanden mogen op een server geplaatst worden mits het digitale bestand (rapport) intact blijft en de bron wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Maatschappelijke trends en beleidstrends	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Maatschappelijke trends	6
2.3	Trends in JenV-beleid	7
3	Beleid en productiviteit	11
3.1	Productiviteitstrends, 1980-2018	11
3.2	Effecten van beleid	11
	Literatuur	14

1 Inleiding

Productiviteit is de verhouding tussen de geleverde productie en de hiervoor ingezette middelen. Productie wordt gemeten aan de hand van een aantal indicatoren, zoals het aantal opgehelderde misdrijven of het aantal afgehandelde rechtszaken. Productiviteit weerspiegelt de kosten per eenheid product. Hoe hoger de productiviteit, hoe lager de kosten van de geleverde producten of diensten. Verhoging van de productiviteit van de publieke dienstverlening kan ervoor zorgen dat de belastingbetaler meer waar krijgt voor zijn geld.

De afgelopen decennia zijn veel hervormingen doorgevoerd om de productiviteit in de publieke sector te verhogen. Of deze hervormingen ook tot de beoogde verbeteringen in productiviteit hebben geleid is een van de vragen die centraal staan in het werk van IPSE Studies. Al jarenlang houdt IPSE Studies zich bezig met het analyseren en monitoren van de ontwikkeling van kosten en prestaties van de publieke dienstverlening en van de invloed van het beleid hierop. De resultaten hiervan publiceren we onder andere via de webapplicatie [Trends in Publieke Sector \(TiPS\)](#).

TiPS bevat een groot aantal tijdreeksen met jaardata vanaf 1980 over ingezette middelen, productie, kwaliteit en productiviteit van acht publieke (deel)sectoren op twee belangrijke publieke domeinen: het onderwijs (primair onderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs) en justitie en veiligheid (politie, rechterlijke macht en gevangeniswezen). Dit levert een schat aan informatie op over het functioneren van de verschillende publieke sectoren in de loop van de jaren. Door deze data te relateren aan belangrijke beleidshervormingen geeft dit tevens zicht op de effecten van het gevoerde beleid. Hoewel de TiPS-data in veel gevallen voor zichzelf spreken, is voor een goed begrip van de ontwikkelingen enige toelichting en achtergrondinformatie wenselijk. Daarom publiceren wij naast de cijfers een samenvatting waarin de belangrijkste beleidstrends worden toegelicht.

In deze samenvatting doen we dit voor drie belangrijke sectoren op het terrein van justitie en veiligheid:

- Politie;
- Rechterlijke macht;
- Gevangeniswezen.

Onder Rechterlijke macht verstaan wij hier het Openbaar Ministerie en de Rechtsspraak. Deze twee onderdelen worden dus als één sector behandeld.

Voor meer wetenschappelijke onderbouwing en inhoudelijke toelichting verwijzen we graag naar: Blank & Heezik (2017b, 2017a, 2019a, 2019b, 2020).

2 Maatschappelijke trends en beleidstrends

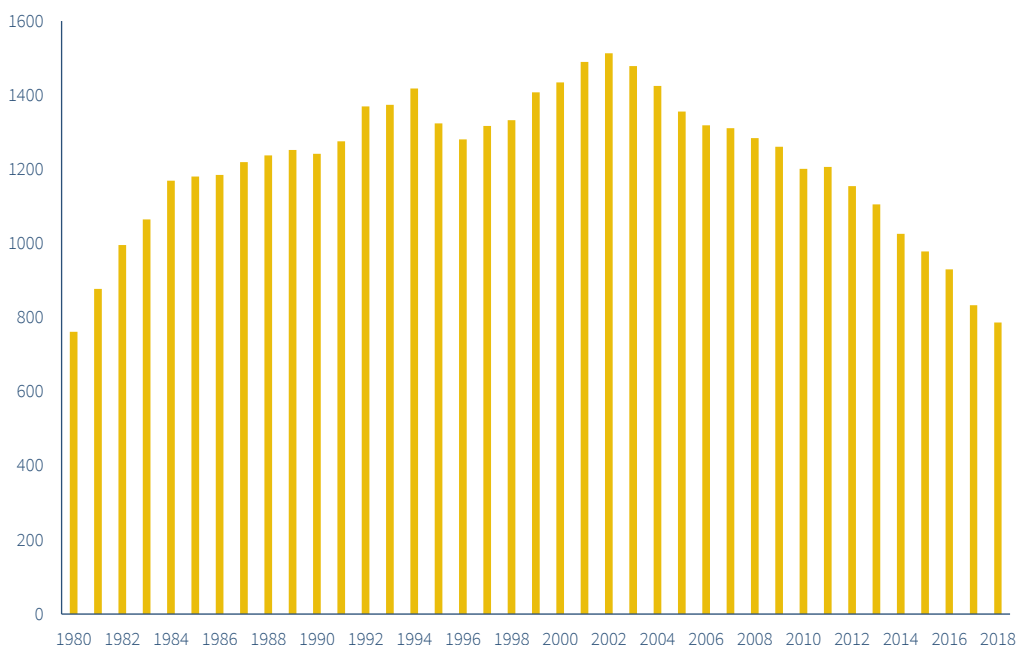
2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we in het kort de maatschappelijke trends en beleidsontwikkelingen die voor de productiviteitsontwikkeling van de JenV-sectoren het meest relevant zijn geweest. Een meer uitgebreide beschrijving (voor de periode tot en met 2014) is te vinden in Blank & Heezik (2017b).

2.2 Maatschappelijke trends

De JenV-sectoren zijn sinds 1980 geconfronteerd met een groot aantal veranderingen als gevolg van allerlei maatschappelijke ontwikkelingen die zich de afgelopen decennia hebben voorgedaan. Zo zijn er in de loop van de tijd belangrijke veranderingen opgetreden in het criminaliteitsniveau die een grote invloed hebben gehad op de inspanningen om de criminaliteit te bestrijden. Figuur 1 laat zien dat de ontwikkeling van de criminaliteit, in termen van het aantal geregistreerde misdrijven, tussen 1980 en 2018 een opmerkelijke golfbeweging vertoont. Tot 1994 is er sprake van een sterke toename van het aantal misdrijven. Hierna volgt een kortdurende daling, maar na 1996 gaan de misdaadcijfers weer omhoog. Na 2002, waarin een historisch hoogtepunt wordt bereikt, volgt een jarenlange daling van het aantal geregistreerde misdrijven. Dit leidt ertoe dat de criminaliteit volgens deze maatstaf in 2018 weer op hetzelfde niveau ligt als in 1980.

Figuur 1 Ontwikkeling geregistreerde misdrijven, 1980-2018

Bron: CBS, [TrendsInPubliekeSector.nl](https://www.cbs.nl/nl-nl/indicators/TrendsInPubliekeSector.nl) (bewerking IPSE Studies)

Omdat er grote verschillen in de ernst van misdrijven bestaan, is het ook goed om een blik te werpen op de ontwikkeling daarvan in de loop der tijd. In beleidsdiscussies en media wijst men er dikwijls op dat de zware criminaliteit toeneemt. Deze constatering blijkt niet juist. Zo daalt het aantal levensdelicten tussen 2010 en 2019 van 4105 naar 2640 en het aantal drugsmisdrijven van 18.630 naar 14.640. Nagenoeg gelijk blijft het aantal vuurwapenmisdrijven (van 6.500 naar 6.610). Alleen bij mensenhandel zien we in deze periode procentueel een forse toename (van 705 naar 1175), maar hierbij gaat het om een relatief klein aantal misdrijven. Uit cijfers van slachtofferenquêtes komt een vergelijkbaar beeld naar voren als uit de cijfers over geregistreerde misdrijven .

Terwijl de JenV-sectoren in de jaren tachtig en negentig door de snel groeiende criminaliteit steeds meer onder druk komen te staan, wordt de druk nog verder opgevoerd doordat zij in dezelfde periode ook te maken krijgen met de gevolgen van andere maatschappelijke trends. Dit geldt met name voor de rechtspraak. Door de toenemende individualisering en mondigheid van de burgers, maar ook door de groei van de economische activiteit en sociale zekerheid en de toenemende complexiteit van de samenleving ontstaan steeds meer sociaaleconomische geschillen die door de rechters moeten worden beslecht. Dit zien we dan ook terug in de ontwikkeling van het aantal civiele en bestuursrechtelijke zaken, die vooral vanaf omstreeks 2000 een sterke groei vertoont. Hierdoor blijft er ook na de eeuwwisseling, ondanks de dalende misdaadcijfers, sprake van een grote druk op het systeem. Mogelijk speelt hierbij ook nog een toegenomen complexiteit van rechtszaken een rol, al geldt dat niet voor alle rechtszaken en is bij een deel de zaakswaarte zelfs afgenomen (Ploeg & Wit, 2015).

2.3

Trends in JenV-beleid

Inleiding

Als gevolg van de bovengenoemde ontwikkelingen, is er door de jaren heen sprake van een voortdurende roep om hogere budgetten voor justitie en veiligheid. Behalve in de bezuinigingskabinetten van Lubbers I en II en Balkenende IV tot en met Rutte II, is die roep dikwijls gehonoreerd. De Rijksuitgaven voor de bekostiging van de JenV-sectoren nemen dan ook in de loop van de jaren sterk toe.

Toch voert het Rijk ook diverse hervormingen door om de kosten van justitie en veiligheid te beteugelen en de productiviteit te verbeteren. We beschrijven de belangrijkste daarvan aan de hand van het zogenoemde BEMO-model. In dit model worden de meest gebruikte beleidsinstrumenten om de productiviteit te stimuleren in vier categorieën ingedeeld: Bekostiging, Eigendomsverhoudingen, Marktordening en Omgeving (Blank et al., 2010).

Bekostiging: decentralisatie van de bedrijfsvoering

Het vergroten van de financiële autonomie (decentralisatie bedrijfsvoering) kan volgens het beleid een belangrijke bijdrage leveren aan het verhogen van de productiviteit en bovendien de effectiviteit van JenV-sectoren verbeteren. Zo krijgt de politie vanaf de grote reorganisatie in 1993 veel meer beleidsvrijheid bij de besteding van de beschikbare middelen (Tweede Kamer, 1995). Ook draagt de politie sindsdien zelf de verantwoordelijkheid voor de eigen huisvesting. Met de oprichting van het agentschap Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) in 1995 krijgt het gevangeniswezen meer zeggenschap over de eigen bedrijfsvoering (Verhagen, 2005). De decentralisatie van de bedrijfsvoering van de rechtspraak volgt in 2002, het jaar waarin de Raad voor de rechtspraak (Rvdr) wordt opgericht (Brommet, 2002).

De decentralisatie van de bedrijfsvoering gaat gepaard met verschillende aanpassingen in de bekostiging van de sectoren. Vooral na 2000 zet het beleid nadrukkelijk in op het inbouwen van prestatie-elementen. Budgetten worden steeds meer gekoppeld aan te leveren productie. Deze vorm van prestatiebeloning wordt in 2003 bij de politie ingevoerd. In 2005 volgen de rechtspraak en het gevangeniswezen. Overigens worden de prestatie-elementen bij de politie in 2008 al weer uit de bekostiging verwijderd en vervangen door een aantal kwalitatieve doelen.

Eigendomsverhoudingen

Hervormingen van de eigendomsverhoudingen (privatisering) vinden in de JenV-sectoren nauwelijks plaats, omdat bijna alle taken van de drie sectoren exclusief tot het overheidsdomein behoren. Wel lijkt sprake van een toenemende uitbesteding van beveiligingstaken. Zo maken verscheidene politie-eenheden bij de arrestantenzorg gebruik van de inhuur van private beveiligingsbedrijven (Tweede Kamer, 2019). Ook rechtbanken en penitentiaire inrichtingen huren diensten in bij externe beveiligingsbedrijven (Otte, 2012; Tweede Kamer, 2017). Op indirecte wijze vindt een grotere privatisering van beveiligings- en handhavingstaken plaats. De laatste jaren worden deze taken steeds vaker uitgevoerd door gemeenten, via de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) (Eikenaar & Stokkom, 2014; Mein & Hartmann, 2013). Een deel daarvan huren de gemeenten in bij particuliere beveiligingsbedrijven (Steden et al., 2017), die ook wel voor het cameratoezicht worden ingeschakeld.

Marktordening: schaalvergroting

De hervormingen op het gebied van de marktordening van de JenV-sectoren richten zich voornamelijk op schaalvergroting. Het beleid ziet schaalvergroting als een belangrijk instrument om de kosten te beheersen en productiviteit en effectiviteit van de JenV-sectoren te verbeteren. Vooral bij de politie is er sprake van een forse opschaling. Als eerste bij de reorganisatie in 1993 (Politiewet 1993), die de 148 gemeentelijke korpsen en het korps Rijkspolitie, terugbrengt naar 25 regionale korpsen en het Korps landelijke politiediensten (KLPD). De vorming van de nationale politie in 2012 zorgt voor verdere schaalvergroting. Ook in de rechtspraak vinden schaalvergrotingsoperaties plaats. De eerste in 1992 vanwege het opgaan van de Raden van Beroep en de Ambtenarengerechten in de rechtbanken (Polak, 2010). De tweede in 2002 door het onderbrengen van de zelfstandige kantongerechten bij de rechtbanken (Kraats, 2017). De derde in 2013, door de Wet herziening van de gerechtelijke kaart, waarbij verschillende rechtbanken fuseren (Kristen et al., 2017). In het gevangeniswezen is de schaalvergroting minder sterk geweest, maar is het aantal inrichtingen tussen 1980 en 2018 toch ook met ruim een kwart afgenomen.

Omgeving

Bij de categorie omgeving gaat het om beleidsinstrumenten die niet direct gericht zijn op productiviteitsverbetering, maar die bijvoorbeeld de vraagzijde beïnvloeden en daarmee de productie en mogelijk ook de productiviteit. Zo wordt het door de komst van geautomatiseerde snelheidscontroles en door de toename van de verkeersdruk in de jaren tachtig mogelijk steeds meer verkeersovertredingen te registreren. Het juridische stelsel is hier echter niet op voorbereid; verkeersovertredingen dienen veelal door een rechter beoordeeld te worden, wat voor een bottleneck bij de afhandeling zorgt. In 1989 wordt daarom de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) ingevoerd, beter bekend als de Wet Mulder (Staatsblad, 1989). Vanaf 1990 kan het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) zonder tussenkomst van een rechter boetes opleggen

en verloopt de afhandeling efficiënter. Het effect van de Wet Mulder is groot. Vooral na de volledige inwerkingtreding in 1992 daalt het aantal OM- en kantonzaken sterk (CBS, 2002).

Vraagbeïnvloeding vindt ook plaats door de Wet OM-afdoening, die vanaf 2008 gefaseerd is ingevoerd. Met deze wet krijgt het OM de bevoegdheid tot het uitvaardigen van zogenoemde strafbeschikkingen, waardoor veelvoorkomende strafzaken buiten de rechter om kunnen worden afgedaan. Dit moet zorgen voor een beperking van het aantal rechtszaken, die door de stijgende behoefte aan rechtshandhaving en veiligheid aanzienlijk toenemen (Abels et al., 2018). Het effect op de doelmatigheid is echter twijfelachtig, zo blijkt uit onderzoek van Van Tulder et al. (2017). Ook rond 1980 is sprake van een sterke groei van het aantal rechtszaken. Om die groei een halt toe te roepen krijgt het OM in 1983 de bevoegdheid om voor minder ernstige misdrijfzaken een transactie aan te bieden, waarna van verdere strafvervolgning wordt afgezien (Kommer et al., 1986). Het jaar daarop wordt het kosteloos procederen afgeschaft en vindt een verhoging van de griffierechttarieven plaats (Tulder van & Janssen, 1988). Een stijging van griffierechttarieven treedt ook op na de invoering van de Wet griffierechten burgerlijke zaken (Wgbz) in 2010. Dit resulteert in een daling van de instroom van handelszaken bij de rechter tussen 2009 en 2012 met circa 20 procent (Croes et al., 2017).

Behalve door veranderingen in de criminaliteit, treden in het gevangeniswezen in de loop van de jaren vraagschommelingen op door wijzigingen in de strafmaat, de intensiteit van de opsporing en gebruik meerpersoonscellen.

Kwaliteit

Vooraf vanaf het midden van de jaren negentig is in alle JenV-sectoren sprake van een verhoogde belangstelling voor de kwaliteit van de geleverde diensten. Sindsdien verzetten de sectoren veel werk om systemen te ontwikkelen waarmee de kwaliteit op tal van aspecten, zoals ophelderingspercentages, doorlooptijden, tevredenheid burgers en klanten, recidive en ontvluchtingen, (beter) kan worden gemonitord, bewaakt en verbeterd. Bovendien zijn inspectiediensten in het leven geroepen die erop toezien dat deze kwaliteitszorg inderdaad tot verbeteringen leidt.

Verder neemt het beleid nog tal van andere maatregelen om de prestaties van de JenV-sectoren te verbeteren. In de strafrechtketen - opsporing, vervolging, berechting en tenuitvoerlegging van straffen - worden diverse initiatieven ontplooid om te komen tot een meer integrale aanpak, waarbij meer samenwerking wordt gezocht met andere overheidsorganisaties, maatschappelijke instellingen en burgers. In deze nieuwe aanpak gaat vooral veel aandacht uit naar preventie en toezicht (Cachet & Prins, 2010).

Overzicht beleidsingrepen

In figuur 2 zijn de belangrijkste beleidsingrepen in de verschillende JenV-sectoren weergegeven.

Figuur 2 Belangrijkste beleidshervormingen op JenV-terrein, 1980-2018

Jaar	Politie	Rechterlijke macht	Gevangeniswezen
1983		Invoering transactiebevoegdheid OM	
1984		Afschaffing kosteloos procederen	

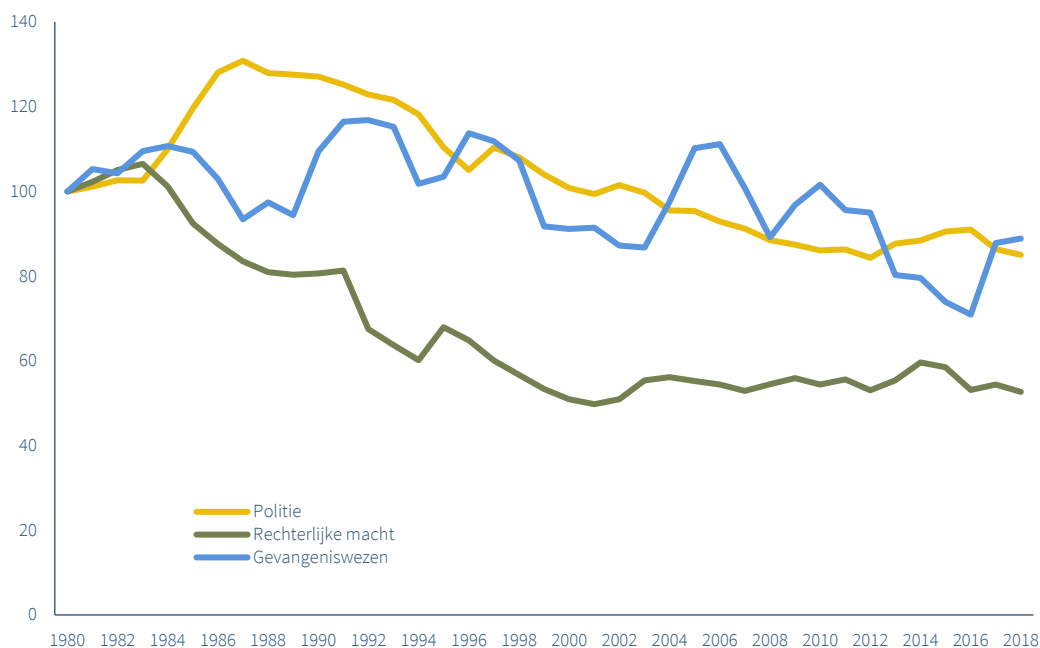
1989			Start deconcentratieoperatie
1992	Invoering Wahv	Invoering Wahv en Awb Invoering verdeelmodel middelen Integratie Raden van Beroep	
1993	Invoering Politiewet Decentralisatie huisvesting		
1995			Instelling DJI
1997	Invoering budgetverdeelsysteem		
1999		Reorganisatie OM Decentralisatie huisvesting	Decentralisatie huisvesting
2002		Instelling Raad voor de rechtspraak Invoering Lamiciemodel (Rechtspraak) Integratie kantongerechten	
2003	Invoering prestatiebekostiging		Modernisering sanctietoepassing
2005		Outputfinanciering (Rechtspraak) Wijziging belastingrechtspraak	Invoering outputfinanciering
2006	Invoering nieuw budgetverdeelsysteem		
2007			Modernisering gevangeniswezen
2008		Invoering strafbeschikking OM	
2010		Invoering Wet griffierechten	
2012	Invoering Nieuwe Politiewet		
2013		Wet herziening gerechtelijke kaart	
2017		Invoering nieuw Rijkshuisvestingsstelsel	Invoering nieuw Rijkshuisvestingsstelsel

3 Beleid en productiviteit

3.1 Productiviteitstrends, 1980-2018

Figuur 3 toont de ontwikkeling van de productiviteit van de drie JenV-sectoren tussen 1980 en 2018.

Figuur 3 Productiviteitsontwikkeling van politie, rechterlijke macht en gevangeniswezen, 1980-2018 (indexcijfers: 1980=100)

Bron: [Trends in publieke sector.nl](https://www.tips.nl/) (TiPS)

Uit figuur 3 blijkt dat de productiviteit van de politie in de jaren tachtig flink toeneemt, maar vanaf 1987 een vrijwel voortdurende daling laat zien. Een nog sterkere productiviteitsdaling vindt plaats bij de rechterlijke macht in de jaren tachtig en negentig. In de jaren daarna stabiliseert de productiviteitsontwikkeling. Bij het gevangeniswezen is vooral de grillige ontwikkeling opvallend. Dit komt door de sterke schommelingen in het aantal gedetineerden, waarop de sector de inzet van middelen niet direct kan aanpassen.

3.2 Effecten van beleid

Effecten op productiviteit

Zoals in hoofdstuk 2 is beschreven, hebben zich sinds 1980 allerlei maatschappelijke en beleidsontwikkelingen voorgedaan die van invloed kunnen zijn geweest op de kosten en prestaties van de verschillende JenV-sectoren. De productiviteitsontwikkeling wordt echter door veel verschillende factoren bepaald, waardoor het lastig is om de effecten hiervan in te schatten. Wel is duidelijk dat de verschillende beleidshervormingen om de productiviteit te verbeteren weinig hebben opgeleverd. Zo lijkt de decen-

tralisatie van de bedrijfsvoering alleen bij de rechterlijke macht effect te hebben gesorteerd. Na de invoering van de decentrale bedrijfsvoering (via de oprichting van de Raad voor de Rechtspraak) komt hier een einde aan de jarenlange productiviteitsdaling.

Van een samenhang tussen prestatiebekostiging en productiviteit lijkt geen sprake. We zien althans geen productiviteitsverbetering optreden nadat het systeem van prestatieafspraken zijn intrede doet bij de politie.

In een eerdere analyse, over de periode 1980-2014, toonden we aan dat de schaalvergroting in de JenV-sectoren generiek een negatief effect hebben gehad op de productiviteit. Inmiddels is er sprake van 'doorschieten' van de schaalvergroting, met alle negatieve gevolgen voor de productiviteit. Er zijn voldoende aanwijzingen in de literatuur te vinden dat dit het geval is (Blank, 2015). Het gevangeniswezen is hierop waarschijnlijk de uitzondering. De schaalvergroting is hier dan ook niet zo sterk geweest als in de andere sectoren. Verder blijkt uit onderzoek dat schaalvergroting middels fusies bijna altijd gepaard gaat met hoge overgangskosten (Blank, 2015). Dat lijkt ook het geval te zijn bij de politie, waar na de enorme fusieslag in 1994, een sterke daling van de productiviteit optreedt.

Effecten op kwaliteit

Ondanks de verbeteringen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd bij het monitoren van de kwaliteit van de JenV-dienstverlening bieden de beschikbare gegevens te weinig zicht op de effecten van het beleid op de kwaliteitsontwikkeling op de langere termijn. De kwaliteitsgegevens die wel voor een langere periode voorhanden zijn, zijn zeer beperkt. Bij de politie kunnen we voor de periode 1980-2018 alleen afgaan op de cijfers die iets zeggen over de kwaliteit van de uitvoering van de opsporingstaak: het percentage opgehelderde misdrijven. Dit percentage daalt tussen 1980 en 2000 voortdurend. In de jaren daarna vindt wel een verbetering plaats, maar na 2006 blijft het ophelderingspercentage vrijwel onveranderd. Momenteel werkt de politie vanuit de zogeheten Ontwikkelagenda Opsporing (opgesteld in 2018) aan een kwaliteitsimpuls voor de opsporing en vervolging van de meest voorkomende delicten (Politie, 2019, 2020).

De (lange) doorlooptijd van rechtszaken geldt al lange tijd als een belangrijk kwaliteitsprobleem binnen de rechtspraak, zowel bij het strafrecht als het civiel recht. De registratie van doorlooptijden van rechtbankstrafzaken vindt dan ook al decennialang plaats. Na de herziening van de cijfers over de doorlooptijden van rechtbankstrafzaken in de publicatie Criminaliteit en rechtshandhaving (C&R) zijn hierover echter vooralsnog geen lange termijn gegevens beschikbaar. Cijfers over doorlooptijden (van strafzaken, maar ook van civiele en bestuurlijke zaken) zijn nu alleen voor (een deel van) de periode na 2000 voorhanden in de jaarverslagen van de Rechtspraak. Daarin is weinig ontwikkeling te zien. Wel is sinds 2013 een behoorlijke verkorting van de doorlooptijd van bestuurszaken zichtbaar. Mogelijk treedt na 2018 verdere verbetering op in de doorlooptijden als het project Doorlooptijden (gestart in 2018), inderdaad tot de gewenste organisatiebrede verbetering van doorlooptijden leidt (Rvdr, 2019).

Een indicatie van de kwaliteit van de rechtspraak kan ook worden verkregen door te kijken naar de mate waarin hoger beroep wordt ingesteld tegen rechtbankuitspraken (appelpercentage). Deze appelpercentages (driejaarsgemiddelden) worden sinds 2012 gepubliceerd door de Rechtspraak (Rvdr, 2012), met als startpunt de periode 2009-2011. Vergeleken met deze periode liggen de percentages op dit moment (periode 2017-2019) in bijna alle zaaksgroepen op een hoger niveau (Rvdr, 2020). Vooral bij civiele zaken (+37%) en dan met name bij handelszaken (+83%) is sprake van een aanzienlijke groei van de appelpercentages. De toename van het appelpercentage bij bestuurszaken (+22%) is vooral

veroorzaakt door de groei van het aantal hoger beroepen bij ambtenarenzaken (+46%). De stijging van het appelpercentage bij de verschillende strafzaken is minder groot (+15%).

Voor de lange termijn kwaliteitsontwikkeling in het gevangeniswezen hebben we slechts beschikking over het aantal ontvluchtingen en onttrekkingen en over recidivecijfers. Daaruit blijkt dat er voor wat betreft het aantal ontvluchtingen en onttrekkingen vanaf begin jaren negentig een forse daling, dus kwaliteitsverbetering optreedt, een trend die zich in de periode daarna voortzet. De recidivecijfers laten na 2004 ook een gunstige ontwikkeling zien.

Literatuur

- Abels, D., Benschop, A., Blom, T., Voorhout, J. C. Van, Korf, D. J., Liebrechts, N., & Vriend, K. (2018). *Evaluatie Wet OM-afdoening*. Amsterdam: UVA/Bonger Instituut voor Criminologie.
- Blank, J. L. T. (2015). *Illusies over fusies. Een kritische beschouwing over de schaalvergroting in de Nederlandse publieke sector (oratie)* (Publicatiereeks Overheid en Arbeid No. 41). Den Haag: CAOP.
- Blank, J. L. T., Dumaij, A. C. M., Haelermans, C., Van Heezik, A. A. S., Van Hulst, B. L., & Koot, P. M. (2010). *Is de ziekte van Baumol te behandelen? Een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden om de productiviteit in de publieke sector te vergroten*. Delft: IPSE Studies.
- Blank, J. L. T., & Heezik, A. A. S. van. (2017a). *Beleid en productiviteit van veiligheid en justitie in retrospectief*. *Economisch Statistische Berichten*, 102(4746), 74–77.
- Blank, J. L. T., & Heezik, A. A. S. van. (2017b). *Productiviteit van overheidsbeleid, deel III: de Nederlandse veiligheid en justitie, 1980-2014*. Den Haag/Delft: Eburon.
- Blank, J. L. T., & Heezik, A. A. S. van. (2019a). *Productiviteit en allocatie op het terrein van veiligheid en justitie, 1980-2016*. Delft: IPSE Studies. Retrieved from <https://www.ipsestudies.nl/wp-content/uploads/2019/06/IPSE1801-4.pdf>
- Blank, J. L. T., & Heezik, A. A. S. van. (2019b). *Productiviteit van de overheid. Een essay over de relatie tussen beleid en productiviteit in onderwijs, zorg, veiligheid & justitie en netwerksectoren*. Delft: Stichting IPSE Studies.
- Blank, J. L. T., & Heezik, A. A. S. van. (2020). Policy reforms and productivity change in the judiciary system: a cost function approach applied to time series of the Dutch judiciary system between 1980 and 2016. *International Transactions in Operational Research*, 27(4), 2000–2020. <http://doi.org/https://doi.org/10.1111/itor.12716>
- Brommet, E. (2002). *Van rechterlijke macht naar rechterlijke organisatie: kroniek van achttien jaar verandering (1983-2001)*. Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Cachet, L., & Prins, R. (2010). Lokaal veiligheidsbeleid in Nederland en België: op zoek naar verschillen. *Tijdschrift Voor Veiligheid*, 9, 60–72.
- CBS. (2002). *Rechtspraak in Nederland 2001*. Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Croes, M. T., Schaaf, J. Van Der, Tulder, F. P. Van, Burema, D. J., & Os, R. M. Van. (2017). *Evaluatie Wet griffierechten burgerlijke zaken*. Den Haag: WODC.
- Eikenaar, T., & Stokkom, B. van. (2014). *Van stadswacht naar nieuwe gemeentepolitie? Gemeentelijk toezicht en handhaving in de openbare ruimte*. Amsterdam: Reed Business.
- Kommer, M. M., Essers, J. J. A., & Damen, W. A. F. (1986). *De transactie in misdrijfzaken*. 's-Gravenhage: Staatsuitgeverij.
- Kraats, K. van der. (2017). *De eigen(aardig)heid van de kantonrechter. Over de verschillen tussen het proces(verloop) bij de kantonrechter en de civiele rechter en de betekenis daarvan*. Den Haag: Boom juridisch.
- Kristen, F. G. H., Sikkema, E., Lindeman, J. M. W., Schiffelers, M. J. W. A., Vorm, B. van der, Weerd, A. van der, ... Vries, A. J. de. (2017). *Evaluatie van de Wet herziening gerechtelijke kaart – Samenwerking in de strafrechtketen*. Den Haag: WODC.
- Mein, A. G., & Hartmann, A. R. (2013). *De stand van het boa-bestel. Eindrapport over het stelsel waarbinnen buitengewoon opsporingsambtenaren functioneren*. Utrecht: Verwey- Jonker Instituut.
- Otte, R. (2012). *Wie beveiligd de rechtspraak? Ivoren Toga*.
- Ploeg, S. Van Der, & Wit, J. De. (2015). *Ontwikkeling zaakswaarte 2008-2014*. Den Haag: Sdu Uitgevers bv.
- Polak, J. E. M. (2010). Veranderende perspectieven van de bestuursrechter. In T. Barkhuysen, W. den Ouden, & J. E. M. Polak (Eds.), *Bestuursrecht harmoniseren: 15 jaar Awb* (pp. 97–113). Den Haag: BJu.
-

-
- Politie. (2019). *Jaarverantwoording 2018. Midden in de samenleving*. Den Haag: Dienst Communicatie politie.
- Politie. (2020). *Jaarverantwoording 2019*. Den Haag: Politie.
- Rvdr. (2012). *Kengetallen 2011*. Den Haag: Raad voor de rechtspraak.
- Rvdr. (2019). *De Rechtspraak. Jaarverslag 2018*. Den Haag: Raad voor de rechtspraak.
- Rvdr. (2020). *Kengetallen 2019*. Den Haag: Raad voor de Rechtspraak.
- Staatsblad. (1989). *Jaargang 1989, nr. 300. Wet van 3 juli 1989, houdende administratiefrechtelijke afdoening van inbreuken op bepaalde verkeersvoorschriften (Wet Mulder)*.
- Steden, R. van, Stougje, L., & van Veldhoven, D. (2017). Particuliere uitbesteding van gemeentelijke handhavingstaken. *Bestuurskunde*, 26(2), 51–60.
<http://doi.org/10.5553/bk/092733872017026002008>
- Tulder van, F., & Janssen, S. (1988). *De prijs van de weg naar het recht* (Vol. 45). Rijswijk: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Tulder, F. van, Meijer, R., & Kalidien, S. (2017). Van schikking naar strafbeschikking? Een eerste balans. *Nederlands Juristenblad*, (6), 383–392.
- Tweede Kamer. (1995). *Vergaderjaar 1995–1996, 24 548, nr. 2 (Beheer in het nieuwe politiebestedel: stand van zaken op hoofdlijnen)*.
- Tweede Kamer. (2017). *Vergaderjaar 2017–2018, Aangangsel van de Handelingen, nr. 254*.
- Tweede Kamer. (2019). *Vergaderjaar 2018-2019, Aangangsel van de Handelingen, nr. 2792*.
- Verhagen, J. J. L. M. (2005). *Waar vrijheid ophoudt en weer kan beginnen. 1995-2005: tien jaar Dienst Justitiële Inrichtingen*. Den Haag: Dienst Justitiële Inrichtingen.